

EEN NOODZAKELIJKE INVENTARIS
=====

Het ligt in de bedoeling van onze Geschiedkundige Kring Rumesta om over afzienbare tijd, tien à twintig jaar, een bijgewerkte monografie over ons dorp te publiceren.

Daartoe moeten we zoveel mogelijk op oorspronkelijke getuigenissen kunnen steunen, maar doen we ook beroep op wat vroeger reeds gepubliceerd is.

Opgravingen in Rumst

De Rumstse bodem is rijk, niet enkel aan voorhistorische overblijfselen, fossielen, maar ook aan overblijfselen uit het historisch verleden, uit de Romeinse tijd.

Reeds in 1823 werden op het Molenveld Romeinse overblijfselen gevonden. De bekende bronzen votiefhand van Sabasius werd in dat jaar opgegraven. Ze vormt mee het logo van onze Geschiedkundige Kring.

In 1863 werden op hetzelfde Molenveld opgravingen verricht door de Heer E. de Meester de Ravenstein. Tien jaar later ontdekte de archeoloog C. van Dessel er, op de grond van L. Verrept, de overblijfselen van een Romeinse villa. Het Molenveld moet een Romeins-Belgische nederzetting gekend hebben vanaf de eerste eeuw na Christus tot de regering van Marcus Aurelius (161) en van de jaren 170 tot de inval van de Franken, rond 270.

Ook op de Kattenberg (ten Westen van de Holle-Beekstraat), thans uitgebakken, werden sporen van menselijke aanwezigheid vastgesteld (Romeinse begraafplaats).

Hoeft het ons dan te verwonderen dat bij het afbreken van onze oude kerk, rond de zestiger jaren, Romeinse overblijfselen te voorschijn kwamen: munten en scherven. Toen de kerk, vooral de toren, (waarschijnlijk) in de XIIe eeuw opgetrokken werd, gebruikten onze voorouders materiaal dat de Romeinse bezetter achtergelaten had.

Paul ROOSENS, Toxandria in de Romeinse en Merovingische Tijden, publiceerde een overzicht van al deze vondsten in het tijdschrift Taxandria, Nieuwe Reeks, XXX, 1958, blz. 10 - 11.

De archeologen H. SCHUERMANS en de reeds genoemde C. VAN DESSEL maakten in de tweede helft van de vorige eeuw uitvoerige verslagen van de vondsten in Rumst. Zie referenties in Nationaal Centrum voor Oudheidkundige Navorsingen in België, Oudheidkundige Repertoria, Reeks A, VI, M. BAUWENS-LESENNE, Bibliografisch repertorium der oudheidkundige vondsten in de provincie Antwerpen (Vanaf de vroegste tijd tot de Noormannen), Brussel, 1965, blz. 150 - 151.

Rond 1930 was de dienst opgravingen (Jubelpark, Brussel) eveneens aan 't werk op het Molenveld. Rapport werd uitgebracht in de reeks van semestrieel gepubliceerde verslagen (1930).

Zes jaar later waagde de Voortrekkersstam van de St-Pieterseenheid ook zijn kans op het veld. Een fragment met het inschrift MECOFEC werd aan Brussel overgemaakt.

Toen het Molenveld bouwrijp werd na de tweede wereldoorlog, zijn talrijke Romeinse resten opgedolven, helaas soms ook verdwenen. Sommige bouwheren toonden interesse, anderen echter niet.

In 1987 hervatte de Archeologische Kring van Mechelen (Sint-Romboutskerkhof 2, 2800 Mechelen) op ons aansporen de opgravingen op het Molenveld en dit langs de kant van de Nijverheidsstraat, op de bouwpanen van de familie Maes. Ons medelid, Mevr. Chris Rens-Verbruggen fungeert als verbindingsagente tussen Mechelen en onze kring.

De Heer Ch. Leva vond in 1953 op een plaats die thans is uitgebakken, nabij de Holle-Beekstraat, sporen van een hutkom uit de IJzertijd (eerste millenium voor Chr.) en verschillende voorwerpen. Ook elders in Rumst ontdekte hij bewoningssporen uit de metaaltijd (Zie M. BAUWENS-LESENNE op.cit., blz. 153 - 155).

Reeds verschenen monografiën over Rumst

Pionier hier is pastoor H. SEL met zijn Proeve van historische mengelingen over 't land van Rumpst, in het bijzonder over de Heerlijkheid van Boom, Leuven, 1873. - Oef! In die tijd konden de titels niet lang genoeg zijn.

Sel diende zijn werk aan als "een proeve"; hij leed zeker niet aan zelfoverschatting: "Het werkje dat wij thans aanbieden, draagt met

reden den titel van Proeve." (o.c., blz. 4, Voorwoord).

Van dezelfde bescheidenheid geeft Pastoor Sel blijk waar hij als Bomenaar schrijft op blz. 47: "... daar Boom, onder 't opzicht van zijn burgerlijk bestaan, afhankelijk is geweest van den Heer van Rumpst, tot omtrent het midden van de zeventiende eeuw, zoo zal het wereldlijk verhaal onzes geboortegronds, nog eenigen tijd, in de geschiedenis van Rumst te zoeken zijn." De bladzijden 49 tot 133 handelen dus volledig over Rumst. De bladzijden 7 tot 49 geven een algemeen zicht op de oude geschiedenis van ons land.

Sel geeft in extenso als "bewijsstukken" enkele belangrijke archiefteksten over Rumst en wijdt ook een hoofdstukje aan de Lazernij.

Een andere Bomenaar, Kanunnik Em. STEENACKERS, die een werk over Rumst wou schrijven - maar het is er nooit van gekomen - publiceerde een korte bijdrage over La Seigneurie de Rumpst et ses premiers Seigneurs, Mechelen, 1923. De bijdrage verscheen eerder in het tijdschrift Mechlinia.

Steenackers verzamelde ook de aantekeningen uit de dekenale visitaties (door de dekens van Lier) over Rumst. We maakten er ruimschoots gebruik van bij het opstellen van onze uitgave Pastors, Onderpastors en Kapelrij-beneficianten, Rumesta-uitgave nr 3, 1986.

En zo bereiken we dan het bekende Rumst van Romeinse Nederzetting tot Nijverheidsgemeente, Lier, 1958, 159 blz. en talrijke illustraties, van onze dorpsgenoot Jos NEYENS. Deze auteur was zich ook "ten zeerste bewust van de onvolledigheid van (zijn werk)". Zie Ter Inleiding, blz. 5. Hij wenste niets liever dan dat zijn studie een aansporing zou zijn voor anderen om het onderwerp meer uit te diepen (ibid., l. c.).

Onze Geschiedkundige Kring wil inderdaad zijn werk voortzetten en zoals hij het ons aanraadde, de archiefstukken die voorradig zijn, grondig ontginnen, het moge ons dan ook veel tijd en moeite kosten. Als blijk van waardering voor J. Neyens hebben we in 1988 zijn werk heruitgegeven, zodat ook jongeren het zouden kunnen bezitten. De heruitgave werd een succes.

Plaatsnaamkundige studies over Rumst

Volledigheidshalve moeten we hier ook twee toponymische studies vermelden. De plaatsnaamkunde kan immers de geschiedkundige een niet te miskennen hulp verschaffen.

Dés. NAGELS, geboren te Reet, maar van kindsbeen af in Rumst wonend, atheneumleraar te Mechelen, liet een handgeschreven studie na met als titel: Toponymische studie over de gemeenten Rumpst en Terhaegen.

Professor emeritus Dr Germ. Phil. K. ROELANDTS, een Bomenaar, schreef een Bijdrage tot de toponymie van het land van Boom, LXII, 1736 bladzijden en 13 kaarten, waarin ook de toponymie van Rumst en Terhagen is terug te vinden.

Heemkunde in Rumst

Door de gemeentelijke Kultuurraad werd op 19 en 20 oktober 1974 een cultuur-historische tentoonstelling ingericht in de gemeentelijke jongensschool. Het was een geslaagde expositie en terzelfdertijd de start van een Heemkundige Kring. Die tentoonstelling wist opnieuw belangstelling te wekken voor de geschiedenis van ons dorp. De Heemkundige Kring kwam echter te verdwijnen.

Het inventariseren en het ontleden van de archiefstukken, dat ons thans volop bezighoudt, willen we volledigheidshalve eveneens vermelden. We hopen hieraan, in een volgend jaarboek, een apart artikel te wijden.

Een inventaris van de kaarten en plannen die ons ter beschikking staan, dient eveneens nog gemaakt te worden.

In dit verband een vraag om inlichtingen: weet iemand iets af van een soort meetboek-kaart van Rumst (XVIIe E.) die rond 1935 nog in bezit moet geweest zijn van Professor Van Cauwenbergh? Hij heeft ze echter uitgeleend (aan wie?) en sindsdien is ze spoorloos.